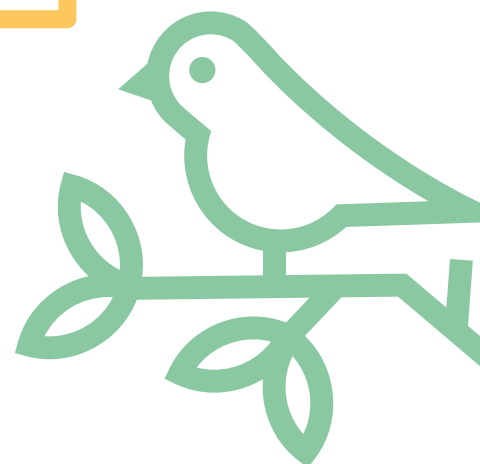

Jaarverslag 2018

HET CBF IN 2018

Colofon

Uitgave en inhoud CBF, Anthony Fokkerweg 1, 1059 CM Amsterdam
Tekst en coördinatie CBF
Vormgeving Majorie Kool (koola.nl)

Disclaimer

Dit jaarverslag hebben we met grote zorg samengesteld. Er kunnen geen rechten worden ontleend aan de inhoud van dit jaarverslag. Ook kunnen we niet aansprakelijk gesteld worden voor de inhoud van de informatie of voor de gevolgen van het gebruik ervan.

Copyright

Het CBF behoudt zich uitdrukkelijk het auteursrecht voor op de inhoud van dit jaarverslag. Het is niet toegestaan de informatie anders dan voor persoonlijk gebruik te verspreiden of te kopiëren zonder schriftelijke toestemming van het CBF.

Contact

Heeft u vragen over dit jaarverslag of het CBF? Neem gerust contact met ons op: 020 417 0003 of info@cbf.nl

Inhoud

Voorwoord	p. 4
1. Het CBF en de Erkenningsregeling	p. 6
2. Toezicht: (pro)actief en reactief	p. 8
3. Informeren	p. 12
4. Reflecteren	p. 16
5. Het CBF als organisatie	p. 17
6. Governance	p. 18
7. Financiën	p. 20

Bijlages

• Samenstelling raad van toezicht en haar commissies	p. 22
• Jaarrekening 2018	p. 23
• Controleverklaring	p. 39
• Begroting 2019	p. 43

Voorwoord

Onze sector is veelkleurig en veelvormig. Gelukkig voelen steeds meer organisaties zich thuis bij de Erkenning die drie jaar geleden is gelanceerd. In 2018 is het aantal Erkende organisaties met 10 procent toegenomen tot 567. Hiermee staat circa 80% van het particuliere geefgeld onder actief toezicht van het CBF. Met de Erkenning dragen we bij aan verdere **professionalisering en transparante verantwoording van Erkende Goede Doelen**.

Er is in 2018 hard gewerkt om de **relevantie van de Erkenning** verder te vergroten. Zo is in overleg met belanghebbenden besloten om het reactieve toezicht van het CBF voortaan alleen te richten op Erkende Goede Doelen. Deze keuze verheldert de positie van het CBF als toezichthouder binnen een zelfregulerende context en het versterkt de meerwaarde van de Erkenning voor het publiek. Het publiek kan er bij Erkende Goede Doelen van uitgaan dat ze gecontroleerd worden op strenge kwaliteitseisen en dat ze door het CBF worden aangesproken als er toch iets aan de hand is. Hiermee nemen we het publiek een zorg uit handen, zodat zij gerust kunnen geven aan een Erkend Goed Doel. De samenwerkingsafspraken met zowel de Belastingdienst als de Goede Doelen Loterijen dragen ook bij aan de meerwaarde van de Erkenning.

Uit het vervolg van de **Impact Challenge**, een sectorbreed initiatief om de impact van de sector groter en beter zichtbaar te maken, en de respons op de jaarlijkse reflectievragen blijkt dat het CBF het afgelopen jaar in zijn rol van ontwikkelgerichte toezichthouder verder is gegroeid. Met de berichtgeving in de media over misstanden in de internationale hulpverlening bereikte de brede maatschappelijke discussie rondom grens-

In het radioprogramma AskmeAnything van BNR waarin luisteraars vragen kunnen stellen, was het onderwerp op 5 december 2018: Geven aan Goede Doelen. Directeur-bestuurder Roline de Wilde was in de studio om het publiek van informatie te voorzien.

overschrijdend gedrag afgelopen februari de sector. Het Erkenningssysteem heeft zijn **adaptieve vermogen** bewezen doordat de dragende partijen in overleg met belanghebbenden het onderwerp **integriteit** bij de kop hebben gepakt en op ontwikkelgerichte wijze hebben geïntegreerd in het Erkenningssysteem.

Met de ontwikkeling van het **CBF-Erkenningssysteem**, de vernieuwing van de database en de start van een nieuwe **samenwerking met enabling partners** op het gebied van datalevering, sorteerde het CBF in 2018 voor op een eigentijdse invulling van zijn informatierol.

Begin 2018 is het CBF geaccrediteerd door de **Raad voor Accreditatie**. Deze onafhankelijke bevestiging van de kwaliteit van de nieuwe ontwikkelgerichte manier van werken voelt als een kroon op alle doorgevoerde vernieuwingen binnen het CBF.

Directeur-bestuurder Roline de Wilde gaat per 1 maart 2019 een nieuwe uitdaging aan. Roline heeft in de drie jaren dat zij leiding heeft gegeven aan het CBF een fantastische doorstart gerealiseerd. Met veel energie en daadkracht heeft zij de organisatie in een nieuwe fase gebracht en daarmee samen met de sector een belangrijke bijdrage geleverd aan het toezicht op goede doelen in ons land. De raad van toezicht is Roline daarvoor zeer erkentelijk. Wij wensen haar veel succes bij haar nieuwe baan.

We kijken terug op een productief 2018 waarin door constructieve samenwerking de relevantie van de Erkenning verder is toegenomen. Wij bedanken de medewerkers voor hun grote inzet en betrokkenheid. In 2019 zetten we de ingezette koers voort.

J.H.P.M. van Lange
Voorzitter raad van toezicht
Amsterdam, 28 februari 2019

1. Het CBF en de Erkenning

Het CBF is de toezichthouder van Erkende Goede Doelen in Nederland. We doen ons werk in de context van de Erkenning: het geheel van afspraken dat de goededoelensector heeft gemaakt om het publieksvertrouwen in goede doelen te stimuleren. In 2016 werd de Erkenning geïntroduceerd, in 2017 stond haar doorontwikkeling centraal en in 2018 hebben we gewerkt aan het verhogen van de meerwaarde van de Erkenning. In dit hoofdstuk leest u hier meer over.

WAT DOET HET CBF PRECIËS?

Het CBF is de toezichthouder van Erkende Goede Doelen in Nederland. Onze missie is bijdragen aan een professionele goededoelensector waar donateurs gerust aan kunnen geven. We geven 'de Erkenning' uit aan goede doelen die voldoen aan strenge kwaliteitseisen, en houden actief toezicht op hen. Daarnaast beantwoorden we vragen en handelen we klachten af over Erkende Goede Doelen. Klachten over niet-erkende goede doelen worden door ons geregistreerd en geanalyseerd. Bij vermoedens van ernstige misstanden nemen we contact op met daarvoor bevoegde instanties zoals het Openbaar Ministerie.

Door ons toezicht doen we een schat aan informatie op. Al sinds 1994 delen we openbare data op CBF.nl en zijn we het loket voor het publiek en gemeenten met vragen over goede doelen. Daarnaast geven we belangrijke inzichten terug aan de sector, kijken we sectorbreed vooruit en gaan we de dialoog aan over trends en ontwikkelingen. Met dit 'reflecteren' dragen we bij aan de ontwikkeling van de sector.

Toezicht houden - informeren - reflecteren, dat is wat we doen. Zo bouwen we aan het publieksvertrouwen in Erkende Goede Doelen, en zorgen we dat mensen gerust blijven geven aan Erkende Goede Doelen die de wereld mooier maken.

Wat is 'de Erkenning'?

Met de Erkenning laten goede doelen zien dat ze voldoen aan strenge kwaliteitseisen. Voor grotere organisaties gelden strengere eisen dan voor kleine. Toezichthouder CBF bewaakt de eisen door Erkende Goede Doelen jaarlijks te checken. Ook bespreken we hun ontwikkelpunten, om te stimuleren dat goede doelen zich blijven ontwikkelen en professionaliseren.

Zo kan het publiek er bij een Erkend Goed Doel van uitgaan dat het bijdraagt aan een betere wereld, zorgvuldig omgaat met iedere euro, verantwoording aflegt en zich laat controleren. En kunnen ze gerust geven aan een Erkend Goed Doel.

Wat betaalde een goed doel in 2018?

Een goed doel met totale baten van minder dan €100.000 betaalde in 2018 het minst: 254 euro per jaar. Een groot goed doel met een som der baten van > 2 miljoen euro en > 22,7 miljoen euro aan totale wervingsbaten, betaalde het meest: 12.181 euro per jaar. Grotere nieuwe organisaties betaalden een eenmalige toetsingsbijdrage van maximaal 3.500 euro voor hun initiële toetsing.

ERKENNINGSREGELING

In Nederland is het toezicht op goede doelen niet geregeld door de overheid, maar door de goededoelensector zelf. Dit heet zelfregulering. Op 1 januari 2016 is de nieuwe Erkenning van start gegaan. Waren er eerst nog drie verschillende keurmerken en certificaten, vanaf eind 2016 was dat er nog maar 1: 'de Erkenning', met voor het publiek één duidelijk herkenbaar logo. Het CBF is aangewezen als toezichthouder. Alle afspraken rond de Erkenning vormen samen de Erkenning. De sector heeft met deze nieuwe regeling het oude toezicht gemoderniseerd en de Erkenning voor iedere in Nederland gevestigde goededoelenorganisatie toegankelijk gemaakt. Het doel van de Erkenning is een goed functionerende sector: professioneel, betrouwbaar en transparant.

Convenant Erkenning Goede Doelen

Begin 2017 ondertekenden brancheorganisaties Goede Doelen Nederland en Nederland Filantropieland, toezichthouder CBF en de Commissie Normstelling (toen nog in oprichting), het Convenant Erkenning Goede Doelen (verder: Convenant). Hierin worden duidelijke afspraken gemaakt over ieders rol en verantwoordelijkheid en spreken partijen af om samen te werken in een Stuurgroep Erkenning.

Commissie Normstelling

In het Convenant is afgesproken dat normstelling en toezicht houden gescheiden zijn. Uit onderzoek blijkt dat donateurs het meeste vertrouwen hebben in een normstelling die onafhankelijk van de sector plaatsvindt. Daarom is er sinds begin 2017 een onafhankelijke Commissie Normstelling die jaarlijks bekijkt of de normen nog actueel, duidelijk en relevant zijn. Indien nodig past zij de normen aan nadat er een zorgvuldige inspraakprocedure is doorlopen.

Eind november 2018 maakte de Commissie bekend welke wijzigingen ze in de normen heeft doorgevoerd. Een belangrijke wijziging betreft een nieuw hoofdstuk over **integriteit**. De nieuwe integriteitsnormen beogen integer handelen van Erkende organisaties te bevorderen door enerzijds te zorgen dat organisaties hun integriteitssysteem op orde hebben en anderzijds het open gesprek over integriteitsdilemma's te stimuleren. Omdat het een heel nieuw onderwerp betreft, krijgen de organisaties in 2019 de tijd om hun organisatie hierop aan te passen. Zij worden hierbij ondersteund met handreikingen en praktische tools die ontwikkeld zijn in het kader van het sectorbrede Gezamenlijk Actieplan Integriteit. Een andere belangrijke wijziging in de normen is de verplichting voor Erkende Goede Doelen om het **CBF-Erkenningpaspoort** op de site te publiceren. Door publicatie van het paspoort worden van alle Erkende Goede Doelen op een eenduidige, neutrale en begrijpelijke wijze de belangrijkste kwalitatieve en kwantitatieve kengetallen getoond. Tot slot is de norm ter voorkoming van **belangenverstrengeling** aangescherpt en zijn er enkele andere normen verduidelijkt.

Wijzigingen Erkenning

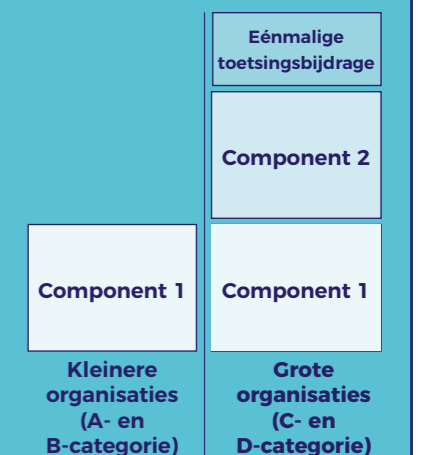
Tegelijk met de wijziging in de normen, voerde het CBF wijzigingen door in het Reglement en Bijlagen CBF-Erkenning Goededoelenorganisaties (verder: Reglement). In dit Reglement zijn de spelregels voor de toetsing van Erkende organisaties door het CBF vastgelegd. De nieuwe normen zijn een bijlage bij het Reglement. Een belangrijke wijziging is een verduidelijking van de **eigen verantwoordelijkheid** van Erkende organisaties om het CBF tussentijds te informeren mochten er zich omstandigheden voordoen waarbij niet meer aan de normen wordt voldaan. Andere wijzigingen zijn de invoering van een **meldplicht** bij grensoverschrijdend gedrag in aanvulling op de nieuwe normen over integriteit en een uitleg over de spelregels bij de publicatie van het **CBF-Erkenningpaspoort**. Daarnaast zijn in het Reglement de geïndexeerde tarieven en het in 2018 opgestelde dataprotocol opgenomen. In dit protocol is vastgelegd hoe het CBF met de data van Erkende organisaties omgaat.

Het nieuwe Erkenningreglement gaat voor Erkende Goede Doelen in op 1 maart 2019.

We bouwen aan het publieksvertrouwen in Erkende Goede Doelen.

Hoe werkt de tariefstructuur?

Het CBF hanteert een eenvoudige en transparante tariefstructuur die gebaseerd is op het solidariteitsbeginsel. Dit houdt in dat grotere organisaties meer betalen en kleinere minder, zodat de Erkenning betaalbaar is voor ieder goed doel: een sectorbelang. Want hoe meer Erkende Goede Doelen, hoe sterker onze reputatie als betrouwbare en professionele sector. Nieuwe grotere organisaties betalen bij aanvraag van de Erkenning een eenmalige toetsingsbijdrage. Alle Erkende Goede Doelen betalen een jaarlijkse Erkenningbijdrage naar rato van de totale baten van de organisatie (component 1). Grotere Erkende Goede Doelen betalen daarnaast een bedrag naar rato van de wervingsbaten (component 2).

Kerntaken van het CBF		
TOEZICHT HOUDEN	INFORMEREN	REFLECTEREN
<ul style="list-style-type: none"> Actief toezicht op Erkende Goede Doelen Meldingen misstanden onderzoeken (reactief toezicht) 	<ul style="list-style-type: none"> Informatie verstrekken Openbare data delen 	<ul style="list-style-type: none"> Op sectorniveau vooruitkijken en spiegelen Dialoog stimuleren
Kernwaarden CBF: onafhankelijk, transparant, toegankelijk, deskundig		

2. Toezicht: (pro)actief en reactief

2.1 ACTIEF TOEZICHT

Het actief toezicht van het CBF bestaat uit het controleren van goede doelen die de Erkenning aanvragen of hebben. Hiervoor hanteren we strenge kwaliteitseisen die zijn vastgesteld door de onafhankelijke Commissie Normstelling. Zo dragen we bij aan de kwaliteit van de goededoelensector en aan het voorkómen van misstanden.

Op 31 december 2018 waren er 567 Erkende Goede Doelen. Dit is een nettogroei van 54 organisaties en een toename van ruim 10% ten opzichte van het jaar ervoor. De grootste groei vindt plaats onder de kleinere organisaties. Op 31 december 2018 zitten 53 organisaties in de initiële aanvraagprocedure. In 2018 zijn er 86 initiële aanvragen voltooid. Daarvan kregen 68 organisaties de status Erkend, 5 de status Aangehouden en 13 de status Getoetst en niet erkend. De status Aangehouden betekent dat de organisatie in eerste instantie niet door de initiële toetsing is gekomen en maximaal een jaar de tijd heeft gekregen om alsnog aan de normen te voldoen. Eén organisatie heeft bezwaar aangetekend tegen het besluit tot niet-erkennen. De bezwaarprocedure hiervan liep eind 2018 nog.

In 2018 zijn 5 organisaties door het CBF onder verscherpt toezicht geplaatst. Van 1 van deze organisaties is de Erkenning ingetrokken, met de overige 4 zijn verbeterafspraken gemaakt die binnen de afgesproken termijn zijn nagekomen.

14 organisaties hebben in 2018 hun Erkenning opgezegd. Het betroffen op 1 na allemaal kleinere organisaties met een omzet van minder dan 5 ton. De redenen voor de opzegging waren opheffing van de stichting of opgaan in een andere organisatie (7), te veel administratieve lasten (3) en de kosten wogen niet op tegen de baten (3). De reden van opzegging voor de organisatie met een omzet tussen de 5 ton en 2 miljoen euro was dat zij stopte met fondsenwervende activiteiten.

ONTWIKKELGERICHTE TOETSING

De ontwikkelgerichte werkwijze van het CBF komt niet alleen tot uiting in zijn reflectieve taak bij reeds Erkende organisaties. Ook het reguliere toetsingsproces is ontwikkelgericht ingestoken. Zo merken wij dat met name kleinere organisaties vaak een flinke ontwikkeling doormaken tijdens het initiële toetsingsproces. Een belangrijk ontwikkelpunt betreft de manier waarop het interne toezicht is georganiseerd. Zo mag een individuele bestuurder of directeur niet zelfstandig bevoegd zijn of beschikken over een volledige volmacht. Ook mag er geen sprake zijn van familierelaties binnen een bestuur waardoor er een meerderheid of blokkademogelijkheid ontstaat. Een ander belangrijk ontwikkelpunt betreft het voorkómen van elke schijn van belangenverstrengeling. Bij een transactie van de organisatie mag er geen sprake zijn van een

HOE GING HET IN 2018 MET DE ERKENNING?

567

Erkende Goede Doelen

+10,5%

t.o.v. 2017

86

initiële aanvragen zijn voltooid

5 organisaties werden onder verscherpt toezicht geplaatst

1 organisatie zag hun Erkenning ingetrokken worden

14 organisaties hebben hun Erkenning opgezegd

persoonlijk financieel belang van een bestuurder of toezichthouder. Het derde ontwikkelpunt gaat over de administratieve organisatie en de interne controle. Een kleine Erkende organisatie moet beschikken over actuele jaarcijfers die zijn gecontroleerd door een kascommissie of voorzien zijn van een samenstellingsverklaring van een accountant.

Vaak is het zo dat organisaties bij de start van de aanvraag over dit soort zaken onvoldoende afspraken hebben gemaakt en deze ook niet goed hebben vastgelegd in statuten of reglementen. Zij zijn zich vaak niet bewust van de risico's die dit met zich meebrengt op het gebied van fraude en machtsmisbruik.

STARTENDE ORGANISATIES

Ook startende organisaties kunnen in aanmerking komen voor een Erkenning. Zij moeten aan alle normen van de Erkenningsregeling voldoen om een Erkenning te krijgen. De enige uitzondering hierop zijn normen die betrekking hebben op de jaarrekening, omdat er soms nog geen jaarrekening beschikbaar is. In zo'n geval wordt de Erkenning verstrekt onder de voorwaarde dat er binnen een jaar alsnog een jaarrekening met bijbehorende verklaring wordt overlegd. Het CBF kiest bewust voor deze werkwijze omdat we merken dat het voor de professionalisering van de sector grote meerwaarde heeft als startende organisaties hun interne werkprocessen vanaf het begin zo opzetten dat ze voldoen aan de normen van de Erkenningsregeling.

WAARDE TOEVOEGEN AAN DE ERKENNING

In 2018 zetten we belangrijke stappen om de waarde van de Erkenning te vergroten. Eind 2017 is met de Goede Doelen Loterijen afgesproken dat de Erkenning wordt opgenomen in de criteria voor organisaties die binnen de werkingssfeer van de Erkenningsregeling vallen. In vervolg daarop zijn begin 2018 de toetsingscriteria van de Loterijen en de Erkenning ontdudd. Hierdoor hoeven beneficianten van de Goede Doelen Loterijen vanwege het beschikken over de Erkenning minder informatie aan te leveren bij de toetsing door de Loterijen. In het kader van het Gezamenlijk Actieplan Integriteit zijn in overleg met brancheorganisaties Partos en Goede Doelen Nederland afspraken gemaakt over ontdudding in de normen over integriteit in de Erkenningsregeling en de kwaliteitseisen voor subsidieverlening (via de Partos ISO 9001) van het ministerie van Buitenlandse Zaken. Brancheorganisatie Partos heeft tijdens haar ledenvergadering besloten dat de Erkenning voorwaardelijk wordt voor leden die substantieel fondsen werven. Brancheorganisatie Nederland Filantropieland heeft haar organisatieleden via een brief opgeroepen de Erkenning aan te vragen. Begin juli is er een toezicht-op-toezicht-arrangement met de Belastingdienst gesloten waarin is afgesproken om tot een geïntegreerd aanvraagproces te komen voor de ANBI-status en de Erkenning. In augustus 2018 is de model-APV (Algemene Plaatselijke Verordening) van de Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG) aangepast. Doordat het wervingsrooster voor donateurs hier nu in is opgenomen, scheelt dat Erkende goededoelenorganisaties en gemeenten veel administratief vergunningenwerk.

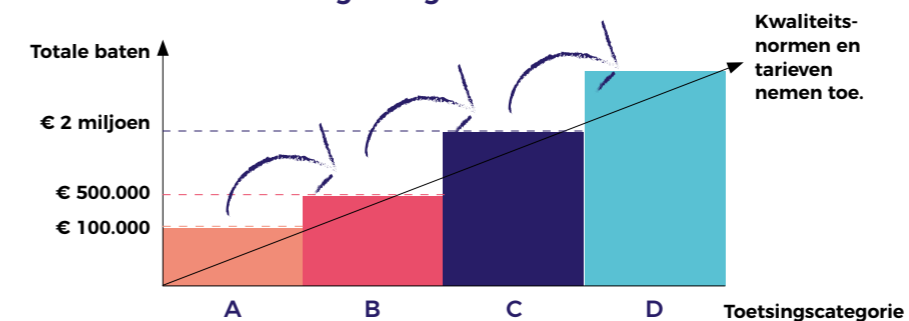
DE DRIE BELANGRIJKSTE ONTWIKKELPUNTEN BIJ INITIËLE TOETSINGEN:

1. Governance
2. Voorkómen van belangenverstrengeling
3. Administratieve organisatie & interne controle

Erkenning: de cijfers

	Certificaat/Keurmerk 31-12-2015	Erkenningen 31-12-2016	Erkenningen 31-12-2017	Erkenningen 31-12-2018	Nettogroei 2015-2018
A	119	132	150	180	
B		75	114	135	
C	249	68	70	71	
D		169	179	181	
Totaal	368	444	513	567	54,10%

Hoe werken de toetsingscategorieën?

TOETSINGEN: JAARLIJKSE CHECK EN REFLECTIE INGEVOERD

In 2017 werd de tussentijdse toetsing geïntroduceerd voor organisaties in de C- en D-categorie. Voor A- en B-organisaties bestond deze al. In 2018 is dit verder doorontwikkeld in de Jaarlijkse Check en Reflectie. Kern van de vernieuwing is dat alle organisaties een digitale vragenlijst invullen en enkele documenten uploaden. Aan de hand van kengetallen wordt bepaald welke organisaties nader bekeken moeten worden. De vragenlijst bevat naast een aantal verplichte vragen ook reflectievragen. De Jaarlijkse Check en Reflectie werd naar 501 Erkende organisaties verzonden en is door 500 organisaties via Mijn CBF ingevuld. Van de organisatie die de vragenlijst niet wilde invullen is de Erkenning ingetrokken omdat deze organisatie daardoor niet getoetst kon worden. Ongeveer de helft van de organisaties is naar aanleiding van de ingevulde antwoorden nader bekeken en indien nodig verder getoetst. Met vijf organisaties zijn afspraken gemaakt zodat binnen afzienbare tijd weer aan de normen wordt voldaan. Alle Erkende organisaties met een omzet van meer dan vijf ton ondergaan eens in de drie jaar een volledige hertoetsing. Het proces van de Jaarlijkse Check en Reflectie en dat van de hertoetsing is in 2018 beter op elkaar afgestemd. Organisaties die in het lopende jaar opgaan voor een hertoetsing hoeven in de Jaarlijkse Check en Reflectie alleen nog maar de aanvullende informatie aan te leveren. In 2018 zijn 65 hertoetsingen afgerond. Uit de evaluatie van het nieuwe toetsingsproces blijkt dat 51 van de 58 respondenten het toetsingsgesprek als waardevol tot zeer waardevol hebben ervaren. Het nieuwe toetsingsrapport wordt ook positief beoordeeld.

IN 2018 ZIJN 65 HERTOETSINGEN AFGEROND

51 van de **58**
respondenten vonden de toetsing waardevol tot zeer waardevol

HET NIEUWE TOETSINGSRAPPORT WORDT POSITIEF BEOORDEELD:

matig **1X**
goed **39X**
zeer goed **13X**
uitstekend **5X**

HET NIEUWE TOETSINGSRAPPORT HEEFT ALS RAPPORTCIJFER EEN:

7,5

'Bij de huidige omvang en status is de CBF-Erkenning eigenlijk onontbeerlijk. Het is een teken van vertrouwen, zowel richting ons bestuur, als donateurs, als participerende fondsen.'

Femke Dumas-van der Horst,
Villa Pinedo

2.2 REACTIEF TOEZICHT

Met het reactief toezicht draagt het CBF bij aan het voorkómen, opsporen en corrigeren van misstanden in de goededoelensector. Dit doen we op basis van concrete meldingen of klachten. Publiek, pers, gemeentes en bedrijven wisten ons afgelopen jaar in toenemende mate te vinden. Daarnaast hebben we in 2018 voorbereidingen getroffen om het reactieve toezicht meer in lijn te brengen met onze bevoegdheden.

HOE GAAT HET CBF TE WERK?

Na het ontvangen van een klacht of ernstige melding, nemen we contact op met de betrokkenen en doen we waar nodig nader onderzoek om de feiten vast te stellen. Daarna bemiddelen we tussen partijen om te komen tot een oplossing. Tevens heeft het CBF de mogelijkheid om een waarschuwing uit te brengen via CBF.nl en/of bij vermoedens van ernstige misstanden de zaak over te dragen aan het Openbaar Ministerie. Bij Erkende Goede Doelen kan verscherpt toezicht worden ingesteld en/of de Erkenning worden ingetrokken.

DE CIJFERS

In 2018 zijn er 147 (2017: 119) klachten bij het CBF binnengekomen. Dit is een stijging van 23,5% ten opzichte van 2017. 125 klachten zijn inmiddels afgehandeld, 22 zijn nog in behandeling. Ongeveer de helft van de klachten gingen over Erkende Goede Doelen (75). De meest voorkomende klacht over Erkende Goede Doelen gaat over de wijze van donateurswerving. Bij niet-erkende goede doelen wordt het meest geklaagd over verkoop aan de deur. Bij zowel Erkende als niet-erkende goede doelen komen klachten over collecteren op de tweede plaats.

NIEUWE FOCUS REACTIEF TOEZICHT

In 2018 heeft het CBF samen met belanghebbenden een visie ontwikkeld op reactief toezicht. Hiermee wordt de positionering van het CBF als toezichthouder op Erkende Goede Doelen verduidelijkt en de waarde van de Erkenning voor het publiek vergroot. De consequenties hiervan zijn organisatorisch vertaald zodat de nieuwe werkwijze per 1 januari 2019 geïmplementeerd kon worden. Kern van de beoogde verandering is dat het reactief toezicht van het CBF zich voortaan zal richten op Erkende organisaties. Met het invoeren van de meldplicht grensoverschrijdend gedrag in 2019 wordt het reactieve toezicht verder verdiept. Klachten over niet-erkende organisaties worden vanaf 2019 geregistreerd voor analysedoeleinden en doorgegeven aan de betreffende organisatie. Deze worden niet meer inhoudelijk afgehandeld omdat het CBF vanwege de zelfregulerende context geen bevoegdheden heeft richting niet-erkende organisaties.

HOEVEEL KLACHTEN ONTVING HET CBF IN 2018 OVER GOEDE DOELEN?

147

klachten

+23,5%

t.o.v. 2017

Klachten top-5

1. Donateurswerving (38)
2. Verkoop aan de deur (31)
3. Collecte (26)
4. Gebrek aan transparantie (10)
5. Moeizaam verwerken opzegging donateurschap/onterecht donateurschap (10)

Wat zien goede doelen als de meerwaarde van hun Erkenning? (Bron: evaluatie 2018 onder goede doelen die een hertoetsing kregen.)

3. Informeren

Door het toezicht doet het CBF een schat aan informatie op. Al sinds 1994 delen we openbare data op CBF.nl. In 2018 zijn grote slagen gemaakt ten behoeve van de modernisering van onze informatiefunctie. Zo zijn een visie op datalevering en het CBF-Erkenningpaspoort ontwikkeld. Ook is het Register goede doelen vernieuwd. Daarnaast hebben we net als voorgaande jaren vele vragen van het publiek en andere belanghebbenden beantwoord.

VISIE OP DATA OPGESTELD

Het CBF is het loket voor gevalideerde data over Erkende Goede Doelen in de sector en wordt in toenemende mate benaderd met informatievragen. In onze rol als ontwikkelgerichte toezichthouder verzamelen we informatie over Erkende goededoelenorganisaties. Actuele basisinformatie over Erkende Goede Doelen is voor iedereen die interesse heeft gratis en laagdrempelig toegankelijk via ons Register goede doelen. Om bovenstaande te kunnen realiseren, ontvangen we een jaarlijkse financiële bijdrage van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Voor partijen die meer verdieping en sectorbrede inzichten zoeken, hebben wij verschillende kostenneutrale opties ontwikkeld.

REGISTER GOEDE DOELEN VERNIEUWD

Transparantie in 1 oogopslag, dat is het doel waarmee het **CBF-Erkenningpaspoort** is ontwikkeld. Dit hebben we gedaan in nauwe samenwerking met brancheorganisatie Goede Doelen Nederland en in overleg met diverse belanghebbenden. Het CBF-Erkenningpaspoort vormt de basis van het nieuwe openbare register van Erkende Goede Doelen dat sinds begin 2019 gepubliceerd wordt op de vernieuwde website van het CBF. Het paspoort bevat naast informatie over bijvoorbeeld de doelstelling en activiteiten van een organisatie ook de belangrijkste financiële kengetallen. Indien gewenst kunnen meerdere organisaties met elkaar worden vergeleken. In het paspoort kan worden doorgelinkt op algemene voorlichtende teksten over de gebruikte kengetallen en begrippen. Hierbij wordt aangesloten bij de in 2017 ontwikkelde campagne-middelen van Geef Gerust. Het voormalige register bevatte voornamelijk kwantitatieve informatie. Door de koppeling van kwalitatieve en kwantitatieve data in het Erkenningpaspoort wordt de (potentiële) donateur op laagdrempelige wijze van neutrale informatie voorzien om vervolgens zijn of haar eigen afweging te kunnen maken. Het CBF-Erkenningpaspoort is vanaf maart 2019 tevens te vinden op de websites van de Erkende Goede Doelen zelf. Op deze manier komt het publiek voortaan overall dezelfde gevalideerde informatie tegen.

NADERE ANALYSEMOGELIJKHEDEN ONTWIKKELD

Voor organisaties die nadere analyse op de openbare data van het CBF willen doen, zijn er verschillende mogelijkheden. Zo kan een organisatie *enabling* partner worden door een financiële bijdrage te leveren aan het actueel houden van de databank met gevalideerde informatie en de bijbehorende *analyse tooling*. In ruil daarvoor krijgt de organisatie gedurende de samenwerkingsperiode toegang tot de algemene publieksdata door middel van de CBF-Analysetool. In 2018 zijn er met twee *charity desks* van banken afspraken gemaakt voor een pilot van deze analysetool in 2019. Daarnaast werken we in toenemende mate samen met kennispartners in het kader van het analyseren en, waar relevant, publiceren van de beschikbare data. Wij leggen onze samenwerkingsafspraken contractueel vast en maken daarbij gebruik van een in 2018 ontwikkeld dataprotocol. Overige incidentele informatievragen van bijvoorbeeld media of studenten beantwoorden we naar vermogen.

HOEVEEL VRAGEN EN MELDINGEN ONTVING HET CBF IN 2018?

1.330

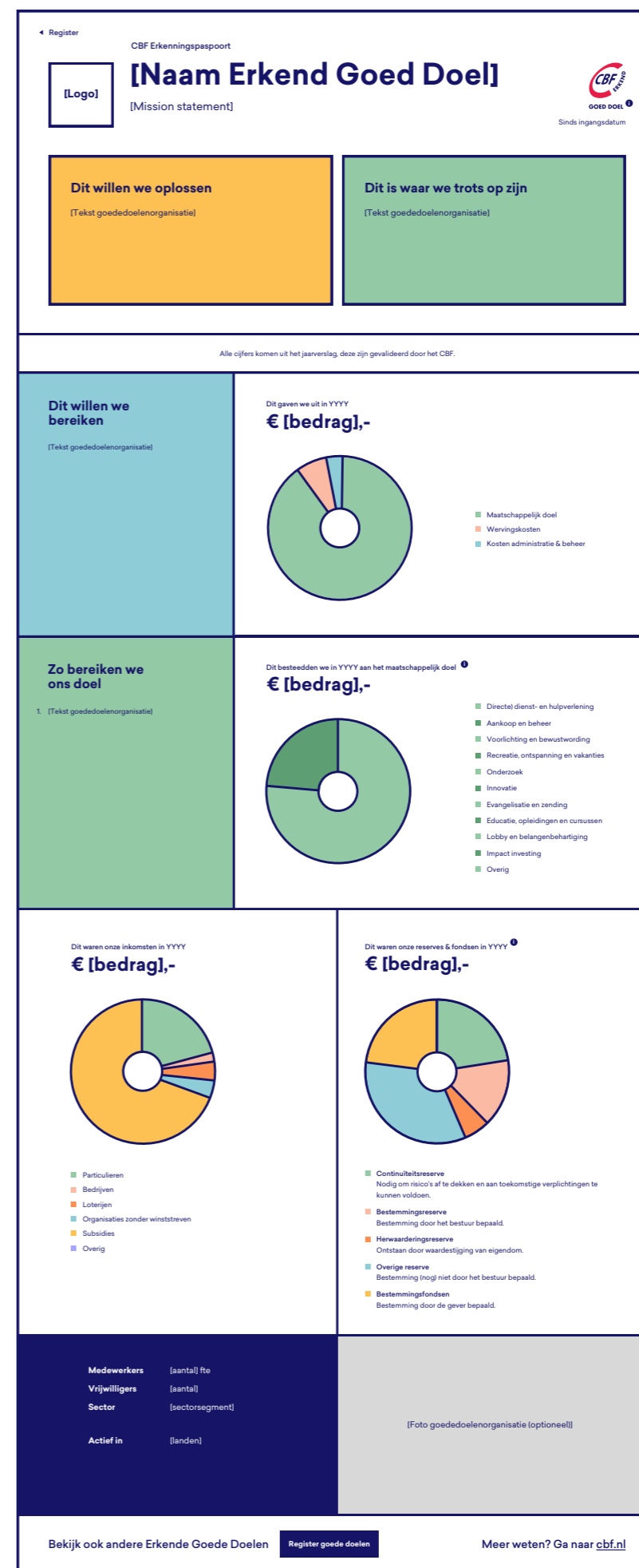
Vragen en meldingen

Vragen
top-3

1. Over goede doelen zelf (282)
2. Collecte/rooster/vergunningen (263)
3. Donateurswerving (114)

Meldingen
top-3

1. Collecte/rooster/vergunningen (42)
2. Donateurswerving (35)
3. Verkoop aan de deur (29)

Het CBF-Erkenningpaspoort

SPECIFIEKE ANALYSEVERZOEKEN

In 2018 voldeden we aan vijftien specifieke verzoeken van onderzoekers, journalisten, goede doelen, studenten en ambtenaren om de levering van financiële gegevens over goede doelen.

VRAGEN EN MELDINGEN

In 2018 ontvingen we 1.186 vragen en 144 meldingen over goede doelen. We spreken van een melding als de informatie aan ons ter kennisgeving wordt aangeboden en er geen vraag beantwoord hoeft te worden. Van de 1.186 vragen komen er 150 van gemeenten, 260 van organisaties (inclusief journalistiek) en de overige 776 van particulieren. Van de 144 meldingen komen er 7 van gemeenten of politiek en 9 van goededoelenorganisaties. De overige 128 van particulieren.

GEMEENTES EN COLLECTEROOSTERS

In 2018 was 91% van de 380 Nederlandse gemeentes aangesloten bij het CBF. Zij betalen een jaarlijkse bijdrage voor de informatiefunctie die wij voor hen vervullen. In 2018 publiceerden we zoals gebruikelijk het landelijke collecterooster en de gemeentelijke collecteroosters op CBF.nl, en verstuurdde we daarnaast drie keer een nieuwsbrief naar de aangesloten gemeentes. Daarnaast beantwoordden we inhoudelijke vragen van de gemeentes en hun inwoners. De vragen gaan bijvoorbeeld over collectes of andere activiteiten van goede doelen in de gemeente, of over de Algemene Plaatselijke Verordening (APV).

PUBLIEKSCAMPAGNE GEEF GERUST

In 2017 is de publiekscampagne 'Geef gerust aan een Erkend Goed Doel' (verder: Geef Gerust) gelanceerd. Met de campagne laten we als sector zien dat Erkende Goede Doelen voldoen aan strenge kwaliteitscriteria en dat toezicht-houder CBF deze controleert. Zo weten donateurs bij het zien van het 'Erkend Goed Doel'- logo dat ze gerust kunnen geven.

De campagne is een gezamenlijk initiatief van het CBF en brancheorganisaties Goede Doelen Nederland en Nederland Filantropieland. De campagne is medegefinancierd door het ministerie van Justitie en Veiligheid. Aan de ontwikkeling van het campagneconcept heeft een brede groep Erkende Goede Doelen meegewerkt. Het is de eerste keer dat de sector een gezamenlijke publiekscampagne lanceert. De campagne liep ook in 2018 door.

GEEF GERUST-CAMPAGNE IN 2018

De campagne loopt primair via de kanalen van Erkende Goede Doelen. Met de oproep 'Laat je Erkenning zien' sporen we ze aan om de Erkenning actief uit te dragen. Hiervoor is een online communicatietoolkit beschikbaar met tips en middelen.

Daarnaast richt de campagne zich rechtstreeks op het publiek. Dit is in 2018 in juni en december gebeurd. In juni werd naast radiospots, een online banner-campagne en pre-rolls op Youtube ook een tv-spot op Socutera ingezet. Spil van de campagne, de website GeefGerust.nl, werd gedurende de campagne meer bezocht. Op deze website plaatsten wij een banner naar een quiz waarmee het publiek een donatie voor zijn favoriete Erkende Goede Doel kon winnen. De winnaar was Jody Mooij-Nanne die daarmee 250 euro won voor het Nationaal MS Fonds.

WAT WAS HET BEREIK VAN DE CAMPAGNE GEEF GERUST AAN EEN ERKEND GOED DOEL IN JUNI 2018?

Het Socutera-spotje is ruim **700.000** keer bekeken

De banner-campagne werd

1,6 miljoen

keer weergegeven en behaalde een *click through rate* van

0,588%

Tegen een **benchmark** van **0,1%** is dat een prima resultaat

143.602

pre-rolls op YouTube vertoond, waarvan

73.965

afgekeken

De radiospot werd

701X

uitgezonden via STER, Sky Radio, Classic FM en ORN Radio

Beeld uit het Socutera-spotje

Ook in december heeft de campagne gelopen op diverse media. De online-campagne heeft 3.204.571 impressies uitgeleverd. De banners zijn veelal vertoond op A-nieuwssites. Het Socutera-spotje is 17 keer uitgezonden en ruim 2,5 miljoen keer bekeken! De spots zijn ook Digital Out-of-Home vertoond op NS- en metrostations. In totaal zijn er 231.596 impressies uitgeleverd.

CBF.NL EN SOCIALE MEDIA

In 2018 is hard gewerkt aan een nieuwe website CBF.nl, die sinds begin 2019 live is. Ondertussen plaatsten we 54 berichten op de website en ook steeds meer op GeefGerust.nl. Daarnaast groeide het aantal volgers op LinkedIn en Twitter. In oktober 2018 gaven we samen met de Stichting Collecteplan een webinar, georganiseerd door Nederland Filantropieland, over Gerust Geven aan de deur.

HOE ACTIEF WAS HET CBF OP SOCIALE MEDIA IN 2018?

393.393
bezoekers op CBF.nl

2.089
volgers op Twitter

667
volgers op LinkedIn

54 nieuwsberichten op CBF.nl

33 berichten op Geefgerust.nl

11 CBF-updates (nieuwsbrieven) werden verzonden naar Erkende Goede Doelen

3 Gemeentenieuwsbrieven

17 LinkedIn-berichten

155 tweets

4. Reflecteren

Belangrijke inzichten die we opdoen tijdens het uitvoeren van onze toezichtrol geven we graag terug aan de sector. Dit doen we in het kader van onze 'reflectierol'. Hierbij kijken we sectorbreed vooruit en gaan we de dialoog aan over trends en ontwikkelingen. Het doel is om samen te leren en zo bij te dragen aan de verdere professionalisering van de sector. In 2018 zetten we belangrijke stappen in onze reflectierol met het vervolg van de Impact Challenge en met reflectievragen in onze Jaarlijkse Check en Reflectie over integriteit.

IMPACT CHALLENGE

In onze toetsingen viel op dat veel Erkende Goede Doelen aandacht hebben voor doelrealisatie en impact – maar ook dat veel organisaties ermee worstelen of dat ieder voor zich het wiel uitvindt. Om kennisuitwisseling te stimuleren en impact sectorbreed op de kaart te zetten, hebben we in 2017 met een brede coalitie van initiatiefnemers de 'Impact Challenge' geïnitieerd. Begin 2018 koppelde het CBF de individuele resultaten van de sectorreflectie – een impact-inventarisatie onder ruim 400 Erkende Goede Doelen – in een digitale rapportage terug aan alle participerende Erkende Goede Doelen. Na de succesvolle start in 2017 met onder andere een druk bezocht Impact Event is de initiatiefgroep van de Impact Challenge in 2018 uitgebreid. Er is een Theory of Change voor de Challenge zelf opgesteld en een meerjarenprogramma. Met de uitvoering hiervan zijn diverse werkgroepen aan de slag gegaan. Het CBF verzorgde in 2018 de follow-up van de sectorreflectie waarbij de ontwikkelbehoefte bij het verder versterken van het impactgericht werken is geïnventariseerd. Wij waren actief betrokken bij het ontwikkelen van de Impact Principles en de Impact Challenge Award. De principes worden door betrokken organisaties ondertekend en de Award is een ontwikkelprijs voor goede doelen die hun kennis en ervaring met impactgericht werken willen delen met hun collega's uit de sector. Daarnaast initieerde het CBF de start van de werkgroep die blockchain-mogelijkheden voor het meten van impact inventariseert. Ook organiseerde het CBF samen met PwC de start van een werkgroep die praktische begeleiding gaat bieden bij het linken van strategie en impact van een organisatie aan de Duurzame Ontwikkelingsdoelen.

EERSTE METING INTEGRITEIT

In reactie op de media-aandacht over grensoverschrijdend gedrag bij internationale hulporganisaties is begin 2018 een sectorbreed Actieplan Integriteit van start gegaan. Het CBF heeft hier een actieve bijdrage aan geleverd. Een van de resultaten van dat actieplan is de toevoeging van een nieuw hoofdstuk 'Integriteit' in de normen van de Erkenningsregeling. De Erkende organisaties hebben een jaar de tijd om de nieuwe normen te integreren in hun werkprocessen. Ter ondersteuning hiervan heeft het CBF een eerste meting gedaan onder Erkende organisaties. Hiermee is een sectorbreed beeld ontstaan waar organisaties staan met betrekking tot hun integriteitssysteem en de wijze waarop hiermee wordt omgegaan. Begin 2019 worden de resultaten teruggekoppeld naar de sector. Per onderwerp worden gerichte reflectievragen gesteld om organisaties te helpen integer handelen te borgen en het gesprek over dilemma's te bevorderen. Deze reflectievragen vormen een mooie aanvulling op de handreiking over verantwoording over integriteit en op de handreikingen met praktische tips en tools voor het ontwikkelen van een integriteitssysteem. Voor organisaties die na 1 januari 2018 Erkend werden, waren de reflectievragen niet verplicht.

Respons op reflectievragen door organisaties die op peildatum 7-1-2019 de Erkenning hebben

Respons op reflectievragen	Verplicht	Niet verplicht	Totaal
Ingevuld	486	7	493
Niet ingevuld	4	66	70
Totaal	490	73	563
Responspercentage	99%	10%	88%

5. Het CBF als organisatie

Als organisatie wordt het CBF gedefinieerd door de kernwaarden 'onafhankelijk, transparant, toegankelijk, deskundig'. Deze werken door op ieder niveau van ons werk – ook intern. In 2018 zijn we doorgedaan met het verbeteren van onze werkprocessen en is het CBF door de Raad voor Accreditatie geaccrediteerd.

RAAD VOOR ACCREDITATIE

Het CBF toetst niet alleen andere organisaties – het laat zichzelf ook onafhankelijk toetsen. In 2016 vroegen we een vrijwillige schorsing aan bij de Raad voor Accreditatie (verder: RvA) om alle vernieuwingen in onze processen door te kunnen voeren. Eind 2017 lichtte de RvA onze werkwijze en de kwaliteit van onze werkprocessen door op de normen voor de ISO 17065. Nadat we begin 2018 nog een interne audit hadden uitgevoerd op al onze vernieuwde werkprocessen, was de accreditatie weer een feit. Deze onafhankelijke bevestiging van de kwaliteit van de nieuwe ontwikkelgerichte manier van werken voelt als een kroon op alle doorgevoerde vernieuwingen binnen het CBF.

ICT

In 2018 voerden we belangrijke verbeteringen door in onze ICT-systemen. We zijn overgestapt op een nieuwe leverancier voor het beheer van de server en de werkplekken. Ook is de online omgeving 'Mijn CBF' doorontwikkeld en de database van het CBF effectiever vormgegeven. Het interne tijdschrijfsysteem voor onze auditors is consistent toegepast waardoor we beter kunnen sturen op het toetsingsproces. In het kader van de nieuwe privacywetgeving heeft het CBF een dataprotocol en een privacystatement opgezet en zijn met leveranciers verwerkersovereenkomsten afgesloten.

COMMUNICATIE

In 2018 hebben we de customer journey voor al onze doelgroepen in kaart gebracht. Op basis daarvan hebben we een nieuwe website ontwikkeld en zijn we gaan werken met een contentkalender met diverse online kanalen. De CBF-update, een maandelijks nieuwsbrief voor alle Erkende Goede Doelen is hier een belangrijk onderdeel van. Het digitale jaarverslag, inclusief een aparte papieren publieksversie, werd in een nieuw jasje gestoken middels de toepassing van de in 2017 ontwikkelde huisstijl.

PERSONEEL EN OPLEIDING

In 2018 hebben we in een sessie met alle medewerkers opnieuw besproken welk gedrag we wel en niet passend vinden bij onze kernwaarden en welke dilemma's daarbij komen kijken. Ook hebben we een gedragscode ontwikkeld en vastgesteld. Daarnaast investeerden we in onze communicatieve vaardigheden door een vervolgbijeenkomst voor alle medewerkers op de communicatietraining waar we in 2017 mee zijn gestart. Het CBF-team is versterkt met een stagiaire op de afdeling Communicatie en Marketing. Ook heeft een vrijwilliger ons geholpen met het vernieuwen van de dataleveringfunctie. Eén medewerker vond een nieuwe uitdaging buiten het CBF. De tijdelijk ingehuurd extra audit-capaciteit is niet verlengd. In totaal kwam het personeelsbestand hiermee op 31 december 2018 uit op 19 medewerkers en 18,53 fte. Daarnaast werkten we in 2018 met tijdelijke inhuur om onze ambities op het gebied van financiën, ICT, audit en communicatie te realiseren.

KLACHTEN

In het CBF-Reglement Klacht, Bezwaar en Beroep staat hoe we omgaan met klachten die binnenkomen over onszelf of andere organisaties. In 2018 zijn er geen klachten over het CBF ontvangen.

WIE ZIJN DE MENSEN ACHTER HET CBF?

11 vrouwen
8 mannen

18,53 fte in totaal: vooral auditors, maar ook professionals in communicatie, HR en ondersteuning

47,1 is de gemiddelde leeftijd

Roline de Wilde is directeur-bestuurder

Het lichte, moderne **CBF-kantoor** staat in Amsterdam

6. Governance

Het CBF doet zijn werk niet alleen, maar laat zich adviseren en controleren door verschillende entiteiten. In dit hoofdstuk ziet u hoe we georganiseerd zijn en leest u meer over onze raad van toezicht.

STRUCTUUR CBF

De basisorganisatie van het CBF bestaat uit drie afdelingen onder leiding van een directeur-bestuurder: 'Toezicht', 'Financiën en Bedrijfsvoering' en 'Communicatie en Marketing'. In het kader van het klachtenreglement van het CBF zijn er daarnaast twee interne commissies: de klachten- en bezwaarcommissie.

SAMENSTELLING RAAD VAN TOEZICHT

De raad van toezicht is niet alleen toezichthouder, maar vervult ook de rol van werkgever, adviseur en sparringpartner van de directeur-bestuurder. De raad bestaat uit een diverse groep van zes leden met expertisegebieden die passen bij de fase van ontwikkeling waarin het CBF zich bevindt.

Jaap Nawijn is op 24 mei 2018, onder dankzegging voor vele jaren van grote inzet voor het CBF, afgetreden. Hij is opgevolgd door Pieter Heilieggers. Op 13 september trad Bernadette van Buchem voortijdig af in verband met het aanvaarden van een nieuwe functie die helaas niet verenigbaar was met haar onafhankelijke toezichtrol bij het CBF. Zij is opgevolgd door Monique van Oers. Harmienke Kloetze heeft om persoonlijke redenen haar lidmaatschap van de raad per 18 december 2018 beëindigd. De raad van toezicht is haar veel dank verschuldigd voor al haar inzet en werk voor het CBF. Er werd in 2018 weer een jonge toehoorder benoemd, als onderdeel van de Blikverruimers Academie. Zo draagt de raad van toezicht bij aan dit opleidingsprogramma voor jonge mensen met interesse in een toezichthoudende rol en aan haar eigen diverse samenstelling.

VERGADERINGEN RAAD VAN TOEZICHT

In 2018 vergaderde de raad van toezicht vier keer, waarbij de directeur-bestuurder aanwezig was. De externe accountant heeft één vergadering (gedeeltelijk) bijgewoond. Geregeld werd een medewerker uitgenodigd om toelichting te geven op een specifiek onderwerp op de agenda. Ook was er buiten de vergaderingen om diverse malen contact met medewerkers. Zo waren er informatiebijeenkomsten met de hele raad en individuele gesprekken om bepaalde onderwerpen nader te bespreken.

WAT MOET U WETEN VAN DE RAAD VAN TOEZICHT?

6 leden

1 jonge toehoorder van de Blikverruimers Academie

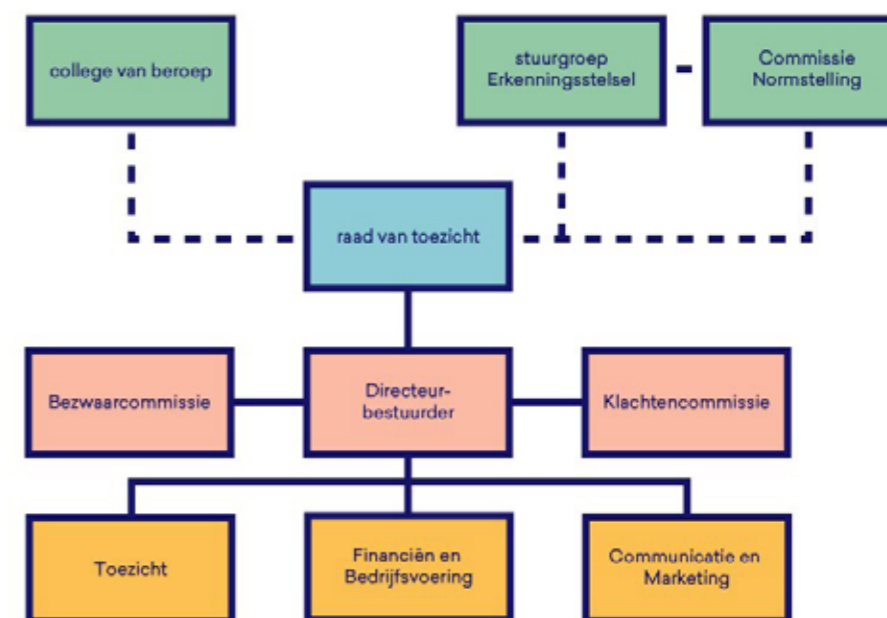
4 vergaderingen

3 commissies die in totaal 7 keer bijeen kwamen

Jos van Lange is de voorzitter

Op de foto de directeur-bestuurder van het CBF en de raad van toezicht zoals bemenst op 31 december 2018. Staand v.l.n.r.: Pieter Heilieggers, Roline de Wilde (directeur-bestuurder), Berend-Jan Rietveld, Louis van Vliet. Zittend v.l.n.r.: Monique van Oers, Jos van Lange (voorzitter)

ORGANOGRAM CBF

Tijdens de raad-van-toezicht-vergaderingen zijn onder meer een update van het meerjarenbeleidsplan, de (meerjaren)begroting, de jaarrekening en het bestuursverslag vastgesteld. Daarnaast waren er twee informele sessies waarin over diverse strategische zaken van gedachten werd gewisseld, zoals reactief toezicht, datalevering, integriteit en de gedragscode. Daarnaast evalueerde de raad haar eigen functioneren.

COMMISSIES VAN DE RAAD VAN TOEZICHT: AUDITCOMMISSIE

De raad van toezicht kent drie commissies. Ten eerste is er de Auditcommissie, die zich richt op het toetsen van de betrouwbaarheid van het financiële verslaggevingsproces en de onafhankelijkheid van het CBF.

De Auditcommissie, bestaande uit twee leden van de raad van toezicht, kwam in 2018 twee keer bijeen. Ze besprak de meerjarenbegroting, het budgetproces en de begroting van 2019, en het accountantsverslag met de jaarrekening en de jaarrekeningcontrole van 2017. Daarnaast kwam het functioneren van extern accountant Baker Tilly aan de orde. De externe accountant heeft alle vergaderingen (gedeeltelijk) bijgewoond.

COMMISSIE COMPLEXE DOSSIERS

Een tweede commissie van de raad van toezicht is de Commissie Complexe Dossiers. Deze commissie fungeert als klankbord en opschalingsmogelijkheid voor de directeur-bestuurder bij lastige dossiers. De commissie bestaat uit drie leden van de raad van toezicht. In 2018 kwam ze drie keer bijeen om drie dossiers te bespreken.

HR-COMMISSIE

De derde commissie van de raad van toezicht is de HR-Commissie. Deze houdt zich bezig met de arbeidsvoorwaarden van de directeur-bestuurder en het benoemingsbeleid van zowel de raad van toezicht als de directeur-bestuurder. De HR-Commissie bestaat uit twee leden van de raad van toezicht. In 2018 vergaderde zij twee keer. Hierbij werd het functioneren van de directeur-bestuurder besproken evenals het opvolgingsbeleid en het rooster van aftreden van de raad van toezicht.

7. Financiën

In 2018 realiseerde het CBF een resultaat dat hoger was dan begroot. Dit heeft een aantal oorzaken. In dit hoofdstuk geven we hierop een toelichting. De jaarrekening 2018 vindt u in de bijlage.

VERSCHILLENANALYSE BEGROTE EN WERKELIJKE CIJFERS 2018 MET TOELICHTING

(afgerond op hele euro's)

	Begroting 2018	In % van totaal	Werkelijk 2018	Verschil t.o.v. begroting in %
BATEN				
Subsidie van de overheid	354.000	16%	383.556	8%
Bijdragen van aangeslotenen	226.871	10%	226.443	0%
Bijdragen van Collecteplaninstellingen	38.000	2%	38.825	2%
Inkomsten beoordelingen	1.606.507	72%	1.538.932	-4%
Inkomsten partnerbijdragen			36.386	
Overige inkomsten	5.000	0%	5.337	7%
Voorziening debiteuren			-8.500	
Totaal baten	2.230.378	100%	2.220.979	0%
LASTEN				
Personeelskosten	1.754.095	76%	1.637.611	-7%
Huisvestings- en investeringskosten	152.647	7%	142.759	-6%
Bureau- en organisatiekosten	159.906	7%	125.089	-22%
Specifieke kosten en activiteiten	252.500	11%	275.151	9%
Totaal lasten	2.319.148	100%	2.180.610	-6%
Saldo van baten en lasten	-88.770		40.369	

TOELICHTING OP HOGERE RESULTAAT

Het CBF sloot het boekjaar 2018 af met een positief resultaat terwijl er een verlies was begroot. Er zijn verschillende oorzaken voor het feit dat het resultaat (saldo van baten en lasten) in 2018 hoger was dan begroot.

Aan het begin van het jaar viel het aantal nieuwe aanmeldingen van grote organisaties in de categorie C en D tegen terwijl de aanwas in het kleine segment aanzienlijk was. De financieringsstructuur van de Erkenningsregeling is gebaseerd op het solidariteitsprincipe. Hierdoor betalen kleinere organisaties een relatief lage bijdrage. De relatief grote groei in het kleine segment en de tegenvallende groei in het grote segment had daarmee consequenties voor de inkomsten. Daarom zijn er in het tweede kwartaal van 2018 maatregelen genomen. Hier is gedurende het verdere jaar op gestuurd. Tegen het einde van het boekjaar is de groei in het grote segment toch aangetrokken. Al met al is de post 'inkomsten beoordelingen' daarmee niet € 100.000 maar € 67.500 lager uitgevallen dan verwacht.

Verder was de post 'personeelskosten' € 116.000 lager dan begroot. Vanwege de tegenvallende groei van het aantal Erkenningen in het C- en D-segment in combinatie met het doorvoeren van verdere efficiency in het toetsingsproces, zijn personele maatregelen getroffen. De tijdelijk ingehuurde extra audit-capaciteit is niet verlengd en een vertrekkende auditor is niet vervangen.

Ook realiseerden we lagere bureau- en organisatiekosten. Dit kwam onder meer door de verdere digitalisering van het CBF. Hierdoor gingen de druk- en kopieerkosten en de kosten voor informatie en documentatie omlaag. Daarnaast waren de bijdragen aan de Raad voor Accreditatie lager dan verwacht.

De specifieke kosten en activiteiten waren hoger dan begroot door het vernieuwen van de website, het ontwikkelen van het CBF-Erkenningspaspoort en de CBF-Analysetool. Voor deze activiteiten heeft het CBF deels ook subsidie van het ministerie van Justitie en Veiligheid ontvangen en bijdragen van partners. Tot slot viel de post huisvestingskosten lager uit dan begroot, doordat eind 2018 duidelijk werd dat de aangekondigde huurstijging voor 'Het Nieuwe Kantoor-concept' in het pand waar het CBF huurt, pas wordt doorberekend vanaf 2019.

TOELICHTING OP DE BATEN

In 2018 ontving het CBF naast de subsidie van € 314.000 voor zijn informatietaak en het reactief toezicht ook een projectsubsidie van € 30.000 van het ministerie van Justitie en Veiligheid. Dit was ten behoeve van media-inkoop voor de campagne 'Geef Gerust aan een Erkend Goed Doel' in het kader van het lopende programma 'Bouwen aan Vertrouwen'. Bovendien ontving het CBF van het ministerie van Justitie en Veiligheid een projectsubsidie van € 50.000 voor het verbeteren van de datalevering aan derden. Het doel van dit project is het realiseren van transparantie in 1 oogopslag over Erkende Goede Doelen middels het CBF-Erkenningspaspoort. Het project wordt begin 2019 afgerond. In 2018 is € 40.000 van het subsidiebedrag uitgegeven.

De post 'inkomsten beoordelingen' viel licht lager uit dan begroot, vanwege de minder grote groei van het aantal grote organisaties. De post 'inkomsten partnerbijdragen' was niet begroot. Deze bijdragen betreffen de baten ten behoeve van het realiseren van de nieuwe website inclusief het CBF-Erkenningspaspoort en de CBF-Analysetool. De overige inkomsten waren conform de begroting.

Uit 2018 heeft het CBF een voorziening debiteuren gevormd. Alle debiteuren ouder dan één jaar zijn 100% voorzien.

TOELICHTING OP DE LASTEN

Zoals hierboven toegelicht, waren de totale lasten in 2018 lager dan begroot doordat de personeelskosten, bureau- en organisatiekosten en de huisvestingskosten lager uitvielen.

Bijlage Samenstelling raad van toezicht en haar commissies

Bijlage Jaarrekening 2018

Naam	Benoeming	Begindatum	Aftredend
De heer drs. J.H.P.M. Van Lange voorzitter Onafhankelijk toezichthouder, bestuurder en adviseur Nevenfuncties: • Volksbank – Lid RvC, voorzitter Risicocommissie, lid Audit Commissie • Zuyderland Medisch Centrum – Lid Rvt en voorzitter Audit Commissie • Tilburg University – voorzitter Audit Commissie • Board of Director NMB/Tanzania (vanaf december 2008 voorzitter Board Audit, Risk and Compliance Committee); nummer één retailbank in Tanzania • DELA – lid Beleggingsadviescommissie • Stichting Landgoed Kasteel Geldrop – voorzitter	Op persoonlijke titel	1-4-2017	2021
De heer J.R.A. Nawijn Burgemeester Hollands Kroon	Op voordracht VNG	15-9-2004	2018
Mevrouw H. Kloeze Vice President, Affiliate Relations Make-A-Wish® International	Op persoonlijke titel	28-3-2013	2018
De heer drs. A.A. van Vliet RA RO Eigenaar Proviad Consultancy Nevenfunctie: • Secretaris Bestuur Coöperatie NLinvesteert U.A.	Op persoonlijke titel	17-11-2016	2020
Mevrouw B.C.M. Van Buchem Directeur Consumenten bij de Autoriteit Consument en Markt	Op persoonlijke titel	22-3-2017	2018
De heer drs. B.J. Rietveld Strategic Manager Marketing & Communicatie bij Schiphol Groep	Op persoonlijke titel	22-3-2017	2021
De heer P.J. Heiliegiers Burgemeester gemeente Uithoorn Nevenfuncties: • Voorzitter Stichting Marinus Fuit • Vicevoorzitter landelijke VVD Bestuurdersvereniging • Directeur/eigenaar Heiliegiers Van Waert groep BV • Voorzitter raad van toezicht Stichting Cultuureducatiegroep (bezoldigd € 150,- per maand) • Lid van het Comité van Aanbeveling Sail Amsterdam (vertegenwoordiging van Noordzeekanaalgemeenten)	Op voordracht VNG	24-5-2018	2022
Mevrouw mr. M.T.P.J. van Oers Directeur Juridische Zaken bij de Autoriteit Consument en Markt	Op persoonlijke titel	29-11-2018	2022

COMMISSIES

De Commissie Complexe Dossiers bestaat eind 2018 uit Jos van Lange, Berend-Jan Rietveld en Monique van Oers.

De Auditcommissie bestaat per 24 mei 2018 uit Louis van Vliet en Pieter Heiliegiers.

De HR-commissie werd bemenst door Jos van Lange en Harmienke Kloeze. Eind 2018 is er een vacature ontstaan door het aftreden van Harmienke Kloeze.

In 2018 volgde Harmienke Kloeze Bernadette van Buchem op als vertrouwenspersoon klokkenluidersregeling. Ook hier is door het aftreden van Harmienke Kloeze een vacature ontstaan.

BALANS PER 31-12-2018

(afgerond op hele euro's)

		31-12-2018	31-12-2017
ACTIVA			
Materiële vaste activa			
1. Aanpassingen kantoorruimten	95.852		125.103
2. Kantoorinventaris	114		373
3. Automatisering	2.501		17.931
		98.467	143.407
Vlottende activa			
4. Debiteuren/nog te ontvangen posten	265.882		177.344
5. Vooruitbetaalde kosten	42.633		36.011
6. Liquide middelen	1.112.230		1.055.597
		1.420.745	1.268.952
Totaal activa		1.519.212	1.412.359
PASSIVA			
Eigen vermogen			
<i>Besteedbaar vermogen</i>			
7. Stichtingskapitaal	908		908
8. Algemene reserve	871.027		830.658
9. Bestemmingsreserve rechtsbijstand	60.000		60.000
		931.935	891.566
Voorzieningen			
10. Jubileumuitkeringen	12.132		11.853
11. Personeel			5.793
		12.132	17.646
Vlottende passiva			
12. Crediteuren/nog te betalen posten	207.768		171.504
13. Belastingdienst afdrachten	29.565		35.606
14. Vooruitontvangen gelden	337.812		296.037
		575.145	503.147
Totaal passiva		1.519.212	1.412.359

STAAT VAN BATEN EN LASTEN 2018

(afgerond op hele euro's)

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
BATEN			
16. Subsidie van de overheid	354.000	383.556	473.556
17. Bijdragen van aangeslotenen	226.871	226.443	226.871
18. Bijdragen van Collectieplaninstellingen	38.000	38.825	36.802
19. Inkomsten beoordelingen	1.606.507	1.538.932	1.494.386
20. Inkomsten partnerbijdragen		36.386	
21. Overige inkomsten	5.000	5.337	2.091
Voorziening debiteuren		-8.500	22.643
Totaal baten	2.230.378	2.220.979	2.256.349
LASTEN			
22. Personeelskosten	1.754.095	1.637.611	1.508.726
23. Huisvestings- en inrichtingskosten	152.647	142.759	147.915
24. Bureau- en organisatiekosten	159.906	125.089	214.347
25. Specifieke kosten en activiteiten	252.500	275.151	302.441
Totaal lasten	2.319.148	2.180.610	2.173.429
Saldo van baten en lasten	-88.770	40.369	82.920
Bestemming saldo 2018 € 40.369			
Het overschot/tekort is als volgt verwerkt in het eigen vermogen:		Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
<i>besteedbaar vermogen:</i>			
- onttrokken aan de algemene reserve (exploitatietekort)			
- toegevoegd aan de algemene reserve (exploitatieoverschot)		40.369	82.920
Totaal		40.369	82.920

Vooruitlopend op de goedkeuring van de jaarrekening door de raad van toezicht is de bestemming van het resultaat al in de jaarrekening 2018 verwerkt.

KASSTROOMOVERZICHT 2018 VOLGENS DE INDIRECTE METHODE

(afgerond op hele euro's)

Het kasstroomoverzicht is een overzicht van de geldmiddelen die in de verslagperiode beschikbaar zijn gekomen en van het gebruik dat van deze geldmiddelen is gemaakt.

	Boekjaar 2018	Boekjaar 2017
<i>Kasstroom uit operationele activiteiten</i>		
Saldo van baten en lasten	40.369	82.920
Aanpassingen voor posten die geen mutatie in het werkkapitaal veroorzaken:		
· afschrijvingen	44.940	38.820
· toename/afname voorziening jubileumuitkeringen	279	-425
· toename/afname voorziening personeel	-5.793	-53.982
Veranderingen in werkkapitaal:		
· toename/afname vorderingen	-88.538	-24.911
· toename vooruitbetaalde kosten	-6.622	59.267
· toename/afname crediteuren inclusief Belastingdienst	30.223	-42.261
· toename/afname vooruitontvangen gelden	41.775	-31.595
Kasstroom uit operationele activiteiten	56.633	27.833
<i>Kasstroom uit investeringsactiviteiten</i>		
Investerings in materiële vaste activa		-146.255
<i>Kasstroom uit financieringsactiviteiten</i>		
		-100.000
Toename / afname geldmiddelen	56.633	-218.422
Geldmiddelen		
· Liquide middelen stand eind boekjaar	1.112.230	1.055.597
· Liquide middelen stand begin boekjaar	1.055.597	1.274.019
Toename / afname geldmiddelen	56.633	-218.422

TOELICHTING BEHORENDE BIJ DE BALANS PER 31 DECEMBER 2018 EN DE STAAT VAN BATEN EN LASTEN OVER 2018

ALGEMEEN**Activiteiten**

Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving (verder ook: "de stichting") is feitelijk gevestigd op Anthony Fokkerweg 1 te Amsterdam en is ingeschreven bij het handelsregister onder nummer 41198566.

Het CBF houdt toezicht op de Erkende Goede Doelen in Nederland, informeert en reflecteert. Het CBF zorgt ervoor dat Erkende Goede Doelen hun beloftes nakomen en integer opereren. Zo bouwt het CBF aan het publieksvertrouwen en zorgt het CBF ervoor dat mensen met een gerust hart kunnen geven aan Erkende Goede Doelen die de wereld beter maken.

Continuïteit

Deze jaarrekening is opgesteld uitgaande van de continuïteitsveronderstelling.

Vergelijkende cijfers

De vergelijkende cijfers zijn niet gewijzigd.

Valuta

Alle in dit rapport vermelde bedragen zijn in euro's weergegeven.

Schattingen

Bij toepassing van de grondslagen en regels voor het opstellen van de jaarrekening vormt de leiding van de stichting zich verschillende oordelen en schattingen die essentieel kunnen zijn voor de in de jaarrekening opgenomen bedragen. Indien het voor het geven van het vereiste inzicht noodzakelijk is, is de aard van deze oordelen en schattingen inclusief de bijbehorende veronderstellingen opgenomen bij de toelichting op de desbetreffende jaarrekeningposten.

ALGEMENE GRONDSLAGEN VOOR DE OPSTELLING VAN DE JAARREKENING

De jaarrekening is opgesteld conform de Richtlijn voor de jaarverslaggeving Organisaties zonder winststreven (RJ 640).

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten. Tenzij bij de desbetreffende grondslag voor de specifieke balanspost anders wordt vermeld, worden de activa en passiva opgenomen tegen nominale waarde. Baten en lasten worden toegerekend aan het jaar waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts opgenomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verplichtingen en mogelijke verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar, worden in acht genomen indien zij vóór het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Financiële instrumenten

Onder financiële instrumenten worden zowel primaire financiële instrumenten, zoals vorderingen en schulden, als financiële derivaten verstaan. Voor de grondslagen van primaire financiële instrumenten wordt verwezen naar de behandeling per balanspost. De stichting maakt geen gebruik van derivaten.

GRONDSLAGEN VOOR DE WAARDERING VAN ACTIVA EN PASSIVA**Materiële vaste activa**

De materiële vaste activa worden gewaardeerd op verkrijgingsprijs, verminderd met de cumulatieve afschrijvingen en indien van toepassing met bijzondere waardeverminderingen. De afschrijvingen worden gebaseerd op de geschatte economische levensduur en worden berekend op basis van een vast percentage van de verkrijgingsprijs, rekening houdend met een eventuele residuwaarde. Er wordt afgeschreven vanaf het moment van ingebruikneming.

Liquide middelen

Liquide middelen bestaan uit banktegoeden en worden gewaardeerd tegen nominale waarde.

Bestemmingsreserve

Een bestemmingsreserve is het deel van het eigen vermogen dat wordt afgezonderd, omdat daaraan een specifiek bestemmingsdoel is gegeven door het bestuur van de stichting.

Vorzieningen

Vorzieningen worden gevormd voor in rechte afdwingbare of feitelijke verplichtingen die op de balansdatum bestaan, waarbij het waarschijnlijk is dat een uitstroom van middelen noodzakelijk is en waarvan de omvang op betrouwbare wijze is te schatten. De voorzieningen worden gewaardeerd tegen de beste schatting van de bedragen die noodzakelijk zijn om de verplichtingen per balansdatum af te wikkelen.

Overige activa en passiva

Overige activa en passiva worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde. Na eerste verwerking worden vorderingen gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs. Indien geen sprake is van (dis)agio of transactiekosten is de geamortiseerde kostprijs gelijk aan de nominale waarde.

Vorzieningen wegens oninbaarheid van vorderingen worden in mindering gebracht op de boekwaarde van de betreffende vordering.

GRONDSLAGEN VOOR DE RESULTAATBEPALING

Baten en lasten worden verantwoord in het jaar waarop zij betrekking hebben.

Baten uit beoordelingen

Onder inkomsten beoordelingen worden verstaan de jaarlijkse bijdragen van Erkende Goede Doelen en de opbrengsten van de initiële toetsingen. De jaarlijkse bijdragen worden toegerekend aan het boekjaar waar ze betrekking op hebben. De initiële bijdrage van nieuw erkende organisaties in categorie A en B wordt toegerekend aan het boekjaar waarin de organisatie erkend wordt. Van organisaties in categorie C en D aan het boekjaar waar ze betrekking op hebben. Als grondslag voor de vaststelling van de bijdrage 2018 is uitgegaan van de jaarrekening 2016 van de betreffende organisaties.

Baten uit subsidies overheden

De baten uit subsidies van overheden worden verantwoord op het moment dat besteding van de subsidie plaatsvindt.

Pensioenregeling

De pensioenverplichtingen worden gewaardeerd volgens de 'verplichting-aan-de-pensioenuitvoerder benadering'. In deze benadering wordt de aan de pensioenuitvoerder te betalen premie als last in de staat van baten en lasten verantwoord.

Afschrijvingen materiële vaste activa

Afschrijvingskosten vormen geen aparte regel in de staat van baten en lasten. Deze kosten zijn opgenomen in andere onderdelen van de staat van baten en lasten, te weten 'Huisvestings- en inrichtingskosten', 'Bureau- en organisatiekosten' en 'Automatiseringskosten'.

Personeelskosten

Lonen, salarissen en sociale lasten worden op grond van de arbeidsvoorwaarden verwerkt in de staat van baten en lasten voor zover ze verschuldigd zijn aan werknemers.

GRONDSLAGEN VOOR HET KASTROOMOVERZICHT

Het kasstroomoverzicht is opgesteld volgens de indirecte methode. De geldmiddelen in het kasstroomoverzicht bestaan uit de liquide middelen.

BALANS**ACTIVA****Materiële vaste activa € 98.467**

		Balans per 31-12-2018	Balans per 31-12-2017
1. Aanpassingen kantoorruimten			
Boekwaarde per 1-1	125.103	0	
Bij: investeringen		146.255	
Af: afschrijving	-29.251	-21.152	
Boekwaarde per 31-12		95.852	125.103
2. Kantoorinventaris			
Boekwaarde per 1-1	373	1.333	
Bij: investeringen			
Af: afschrijving	-259	-960	
Boekwaarde per 31-12		114	373
3. Automatisering			
Boekwaarde per 1-1	17.931	34.639	
Bij: investeringen			
Af: afschrijving	-15.430	-16.708	
Boekwaarde per 31-12		2.501	17.931
Totaal		98.467	143.407

De investeringen aanpassingen kantoorruimten en kantoorinventaris worden in vijf jaar (20% per jaar) afgeschreven en automatisering in drie jaar (33,33% per jaar).

Flottende activa	Balans per 31-12-2018	Balans per 31-12-2017
4. Debiteuren/nog te ontvangen posten € 265.882		
De stand debiteuren/nog te ontvangen per 31-12-2018 is hoger dan per 31-12-2017 door een hogere portefeuille debiteuren; met name door een later tijdstip van facturatie in 2018 van gemeenten en Collectieplan. Ultimo 2018 is een voorziening gevormd voor debiteuren ad. € 8.500.	265.882	177.344
5. Vooruitbetaalde kosten € 42.633		
Impact Challenge	11.838	0
Overige vooruitbetaalde kosten	30.795	36.011
Totaal	42.633	36.011

Het CBF voert de administratie voor de Commissie Normstelling en de Impact Challenge. Het saldo van baten en lasten staat op de balans van het CBF. Voor de Impact Challenge is dit ultimo 2018 € 11.838. De Impact Challenge is een sectorbreed initiatief om de impact van de goedbedoelensector te vergroten en beter zichtbaar te maken. Dit initiatief wordt door meerdere organisaties gefinancierd, onder andere door de NPL. Begin januari 2019 is hiertoe een bijdrage van de NPL ad. € 50.000 ontvangen.

6. Liquide middelen € 1.112.230		
Kas	116	116
ING zakelijke rekening	512.338	284.833
ING zakelijke spaarrekeningen	29.085	299.881
ASN meersparen	0	0
ABN-AMRO bestuurrekening	3.826	3.903
ABN-AMRO vermogensspaarrekening	566.834	466.833
ABN-AMRO ondernemers loyaal deposito	31	31
Totaal	1.112.230	1.055.597

Als waarborg voor de juiste nakoming van onze verplichtingen uit de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven ter grootte van € 27.868 aan HNK Vastgoed B.V. (voorheen VastNed Offices/Industrial N.V.).

PASSIVA

Besteedbaar vermogen € 931.935

Het besteedbaar vermogen bestaat uit het Stichtingskapitaal, de Algemene reserve en de Bestemmingsreserve rechtsbijstand.

7. Stichtingskapitaal € 908		
Stichtingskapitaal dat bijeengebracht is op 25-5-1925 door de Vereniging van Secretarissen van Armenraden, Fundatie van den Santheuvel Sobbe en de Stichting "Hulp na Onderzoek".	908	908
8. Algemene reserve € 871.027		
Stand per 1-1	830.658	747.738
Exploitatie-overschot of -tekort (-)	40.369	82.920
Stand per 31-12	871.027	830.658

De algemene reserve heeft als doel het vormen van een buffer voor financiële tegenvallers. In 2017 heeft de raad van toezicht het gewenste minimumbuffervermogen vastgesteld.

9. Bestemmingsreserve rechtsbijstand € 60.000		
Stand per 1-1	60.000	60.000
Mutaties		
Stand per 31-12	60.000	60.000

De bestemmingsreserve rechtsbijstand is bedoeld voor eventuele claims die worden ingediend tegen het CBF.

	Balans per 31-12-2018	Balans per 31-12-2017
10. Voorziening jubileumuitkeringen € 12.132		
Voor voorwaardelijke toegekende rechten, zoals jubileumuitkeringen die opgenomen kunnen worden bij continuering van het dienstverband, dient overeenkomstig de Richtlijn 271.203 van de Raad voor de Jaarverslaggeving een voorziening opgenomen te worden in de balans. Bij de bepaling van de hoogte van deze verplichting is rekening gehouden met de kans op voortijdige beëindiging van het dienstverband.		
Stand per 1-1	11.853	12.278
Af: jubilea 12,5 jaar 2 medewerkers		-425
Bij: rekenkundige opbouw	279	
Stand per 31-12	12.132	11.853
11. Voorziening personeel € 0		
Opleidingsbudget voor medewerkers		
Stand per 1-1	5.793	59.775
Mutatie	-5.793	-53.982
Stand per 31-12	0	5.793

12. Crediteuren/nog te betalen posten € 207.768		
Nog te betalen	110.878	91.735
Crediteuren	96.890	79.769
	207.768	171.504

De post 'Nog te betalen' per 31-12-2018 bestaat hoofdzakelijk uit reserveringen voor verlofuren, vakantiegeld en de accountantscontrole voor 2018.

13. Belastingdienst afdrachten € 29.565		
Dit betreft de te betalen loonbelasting over de maand december van het boekjaar.		

14. Vooruitontvangen gelden € 337.812		
Toetsingskosten CBF-Erkenning ontvangen t/m 2018 voor 2019:	86.612	
ontvangen t/m 2017 voor 2018:		21.192
Ministerie van Justitie en Veiligheid subsidie 2019/2018	251.200	274.845
Totaal	337.812	296.037

15. Niet in de balans opgenomen rechten en verplichtingen		
Een huurovereenkomst is afgesloten voor een periode van vijf jaar, ingaande op 1 maart 2017 en lopende tot en met 28 februari 2022 (met een verlengingsmogelijkheid van vijf jaar). De huur per jaar bedraagt € 102.078. De huur wordt jaarlijks per 1 maart geïndexeerd met een maximum van 2%.		
Als waarborg voor de juiste nakoming van onze verplichtingen uit de huurovereenkomst is een bankgarantie afgegeven ter grootte van € 27.868. Voor de huur van kopieermachines is een overeenkomst afgesloten voor 72 maanden met ingangsdatum april 2017, met een jaarlijkse verplichting van € 11.154.		

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(afgerond op hele euro's)

BATEN

16. Subsidie van de overheid € 383.556

De overheid faciliteert de zelfregulering en doet dit door het CBF financieel te ondersteunen. Op 1 januari 2007 heeft het ministerie van VWS de subsidieverlening overgedragen aan het ministerie van Justitie en Veiligheid onder dezelfde voorwaarden.

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Instellingssubsidie:			
Actieve informatievoorziening	282.000	281.056	281.056
Bijdrage kosten reactief toezicht	32.000	32.500	32.500
Projectsubsidie:			
Bouwen aan Vertrouwen			130.000
Bouwen aan Vertrouwen media-inkoop	40.000	30.000	30.000
Datalevering derden		40.000	
Totaal	354.000	383.556	473.556

De projectsubsidie Bouwen aan Vertrouwen media-inkoop betreft een subsidie van in totaal € 60.000, verdeeld over 2017 en 2018. Het doel van dit communicatieprogramma is te komen tot een verdere verbreding van de Erkenningregeling (meer Erkende organisaties) en meer maatschappelijke bekendheid van de Erkenning bij het publiek en andere stakeholders.

De projectsubsidie Datalevering derden betreft een subsidie van in totaal € 50.000, voor 2018 en 2019. Het restant van deze subsidie ad. € 10.000 zal in 2019 worden benut. Het doel van dit programma is het realiseren van meer transparantie voor het publiek over Erkende Goede Doelen door informatie eenvoudiger en transparanter beschikbaar te stellen. Voor Erkende Goede Doelen is een Erkenningspaspoort ontwikkeld. Publicatie van dit paspoort wordt verplicht gesteld in de Erkenningregeling vanaf maart 2019.

17. Bijdragen van aangeslotenen € 226.443

Aantal			Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
2018	2017	Jaarlijkse bijdrage van:			
344	352	Gemeenten	226.871	226.443	226.871
		Totaal	226.871	226.443	226.871

18. Bijdragen van Collecteplaninstellingen € 38.825

De Collecteplaninstellingen hebben zich verbonden jaarlijks 1 promille van hun brutocollecteopbrengst van het voorgaande jaar te betalen.

25 Collecteplaninstellingen	38.000	38.825	36.802
-----------------------------	--------	--------	--------

19. Inkomsten beoordelingen € 1.538.932

begroot		werkelijk			Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
2018	2018	2017					
200	180	150	Categorie A		37.500	42.140	26.381
140	135	114	Categorie B		54.166	59.562	36.485
88	71	70	Categorie C		272.500	234.066	250.669
192	181	179	Categorie D		1.218.600	1.203.164	1.180.851
			Indexatie		23.741		
			Totaal		1.606.507	1.538.932	1.494.386

20. Inkomsten partnerbijdragen € 36.386

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Bijdrage brancheorganisatie ontwikkeling CBF-Erkenningspaspoort		10.000	
Bijdrage launching customers CBF-analysetool		22.000	
Overige		4.386	
	0	36.386	0

21. Overige inkomsten € 5.337

Rente deposito- en spaarrekeningen	5.000	304	2.052
Diversen		5.033	39
Totaal	5.000	5.337	2.091

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
LASTEN			
22. Personeelskosten € 1.637.611			
a. Salarissen	1.091.774	1.018.468	915.093
Sociale lasten	214.593	183.076	187.964
Pensioenlasten	164.470	169.818	153.320
	1.470.836	1.371.362	1.256.377
Indirecte personeelskosten	77.259	77.605	31.353
Ziekengeld		-13.558	-38.765
Beëindigingsvergoedingen		10.962	
Inhuur derden	206.000	191.240	259.761
Totaal	1.754.095	1.637.611	1.508.726

Vanwege de vooralsnog tegenvallende groei van het aantal Erkenningen in het C- en D-segment en het doorvoeren van verdere efficiency in het toetsingsproces zijn gedurende 2018 personele maatregelen getroffen. De tijdelijke ingehuurd extra audit-capaciteit is niet verlengd en een vertrekkende auditor is niet vervangen. Daarnaast hebben diverse medewerkers extra verlofuren aangekocht, waardoor de salariskosten verder zijn gedaald.

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Ad a. Salarissen € 1.018.468			
Brutoloon	940.554	872.659	783.034
Vakantiegeld	73.155	69.733	67.414
Eindejaarsuitkering	78.065	73.923	66.553
Mutatie waardering verlofuren per 31-12		2.153	-1.908
Totaal	1.091.774	1.018.468	915.093

Enkele kengetallen:

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Aantal medewerkers per 31-12	21	19	20
Aantal mannen per 31-12	9	8	8
Aantal vrouwen per 31-12	12	11	12
Gemiddelde bezetting (in fte's)	19,52	18,53	18,53
Gemiddelde bruto loonkosten (per fte)	55.920	54.963	49.384

DIRECTIESALARIS

Dienstverband directeur/bestuurder

Naam: T.R. de Wilde
Aard dienstverband: onbepaald
Uren (voltijds werkweek): 36 uur (parttime%: 100)
Periode: 01-01 t/m 31-12
Bezoldigingsregeling: CBF salarisschalen 17/10

Brutoloon/-salaris
Vakantiegeld
Eindejaarsuitkering
Totaal jaarinkomen

SV-lasten (werkgeversdeel)
Pensioenlasten (werkgeversdeel)
Overige vergoedingen
Totaal overige lasten en vergoedingen

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Brutoloon/-salaris	96.882	96.882	94.479
Vakantiegeld	7.638	7.638	7.446
Eindejaarsuitkering	8.041	8.025	7.825
Totaal jaarinkomen	112.561	112.545	109.750
SV-lasten (werkgeversdeel)	9.898	9.917	9.462
Pensioenlasten (werkgeversdeel)	15.301	14.704	16.741
Overige vergoedingen	4.188	4.188	4.368
Totaal overige lasten en vergoedingen	29.387	28.809	30.571
Totaal personeelskosten directeur	141.948	141.354	140.321

Bezoldiging raad van toezicht

Leden van de raad van toezicht ontvangen geen bezoldiging van het CBF, middellijk noch onmiddellijk. Ook worden aan hen geen leningen, voorschotten en garanties verstrekt.

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
23. Huisvestings- en inrichtingskosten € 142.759			
a. Huur inclusief servicekosten	110.397	102.305	105.498
Afschrijving aanpassing kantoorruimte	29.250	29.251	21.152
Onderhoud- en schoonmaakkosten	10.000	9.495	9.466
Verzekeringen en gemeentelijke heffingen	2.000	988	2.499
Kleine investeringen	1.000	720	3.000
Verhuizing CBF			6.300
Totaal	152.647	142.759	147.915

Ad a. Huur inclusief servicekosten

De huurovereenkomst met VastNed Offices Benelux Holding B.V. is per 1 augustus 2018 (van rechtswege) overgedragen aan HNK Vastgoed B.V. Dit betreft de door HNK Vastgoed B.V. in rekening te brengen huursom. Het huurcontract is ingegaan per 1 maart 2017 en heeft een looptijd van vijf jaar. Het gehuurde betreft 584m².

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
24. Bureau- en organisatiekosten € 125.089			
Portokosten	5.000	411	2.290
Telefoonkosten	6.000	5.799	5.601
Kantoorartikelen en kopieerkosten	20.000	20.601	19.766
a. Automatiseringskosten	88.356	53.257	158.246
Accountantskosten	15.000	18.141	11.380
Representatiekosten	5.000	4.458	4.959
Reis- en verblijfskosten personeel	4.000	3.941	3.773
Afschrijving inventaris	1.000	259	960
Overige organisatiekosten	15.550	18.222	7.372
Totaal	159.906	125.089	214.347

Ad a. Automatiseringskosten

De lagere realisatie van automatiseringskosten in 2018 ten opzichte van de begroting wordt veroorzaakt doordat in 2018 het externe beheer van de ICT-omgeving verantwoord is onder 'inhuur derden'.

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
25. Specifieke kosten en activiteiten € 275.151			
Drukkosten jaarverslagen	3.500	2.955	-2.372
Druk- en kopieerkosten mededelingen/brochures	10.000		
Kosten internationale activiteiten ICFO	2.000	1.270	1.270
Kosten informatie en documentatie	5.000		16
Kosten bijeenkomsten, congressen e.d.	1.000	569	465
Bijdrage aan Raad voor Accreditatie	15.000	10.832	17.148
Kosten colleges en commissies	1.000		74
a. Kosten uitvoering publiciteitsplan	140.000	124.720	264.738
b. Datalevering derden	30.000	107.843	
Kosten juridische advisering	15.000	3.368	3.267
Extern onderzoek	10.000	10.527	5.445
Kosten beleidsontwikkeling	20.000	13.067	12.390
Totaal	252.500	275.151	302.441

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Ad a. Kosten uitvoeren publiciteitsplan € 124.720			
Kosten mediacampagnes	105.000	96.257	246.661
Advertenties/stoppers e.d.	15.000	28.463	6.960
Kosten stands congressen	10.000		
Kosten internet, website			6.277
Kosten posters, stickers en andere materialen	10.000		
Abonnement knipselkrant e.d.			4.840
Totaal	140.000	124.720	264.738

De kosten voor het uitvoeren van het publiciteitsplan zijn lager dan begroot doordat een aantal begrote kosten, met name voor stands congressen niet zijn besteed.

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
Ad b. Datalevering derden € 107.843			
Vernieuwen website inclusief Erkenningspaspoort	30.000	76.118	
Ontwikkelen CBF-analysetool en Aanpassen IT/database		31.725	
Totaal	30.000	107.843	0

Bestemming saldo 2018 € 40.369

Voorstel om het overschot/tekort als volgt te verwerken in het eigen vermogen:

	Begroting 2018	Werkelijk 2018	Werkelijk 2017
<i>besteedbaar vermogen:</i>			
· onttrokken aan de algemene reserve (exploitatietekort)	-88.770		
· toegevoegd aan de algemene reserve (exploitatieoverschot)		40.369	82.920
Totaal	-88.770	40.369	82.920

Gebeurtenissen na balansdatum

Er zijn geen gebeurtenissen na balansdatum.

Accountants

Aan de Raad van Toezicht van
Centraal Bureau Fondsenwerving

Baker Tilly (Netherlands) N.V.
Entrada 303
Postbus 94124
1090 GC Amsterdam

T: +31 (0)20 644 28 40
F: +31 (0)20 646 35 07

amsterdam@bakertilly.nl
www.bakertilly.nl

KvK: 24425560

CONTROLEVERKLARING VAN DE ONAFHANKELIJKE ACCOUNTANT

A. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen jaarrekening 2018

Ons oordeel

Wij hebben de jaarrekening 2018 van Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving te Amsterdam gecontroleerd. Naar ons oordeel geeft de in dit jaarverslag opgenomen jaarrekening een getrouw beeld van de grootte en de samenstelling van het vermogen van Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving per 31 december 2018 en van het resultaat over 2018 in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

De jaarrekening bestaat uit:

1. de balans per 31 december 2018;
2. de staat van baten en lasten over 2018; en
3. de toelichting met een overzicht van de gehanteerde grondslagen voor financiële verslaggeving en andere toelichtingen.

De basis voor ons oordeel

Wij hebben onze controle uitgevoerd volgens het Nederlands recht, waaronder ook de Nederlandse controlestandaarden vallen. Onze verantwoordelijkheden op grond hiervan zijn beschreven in de sectie 'Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening'.

Wij zijn onafhankelijk van Stichting Centraal Bureau Fondsenwerving zoals vereist in de Verordening inzake de onafhankelijkheid van accountants bij assurance-opdrachten (ViO) en andere voor de opdracht relevante onafhankelijkheidsregels in Nederland. Verder hebben wij voldaan aan de Verordening gedrags- en beroepsregels accountants (VGBA).

Wij vinden dat de door ons verkregen controle-informatie voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel.

B. Verklaring over de in het jaarverslag opgenomen andere informatie

Naast de jaarrekening en onze controleverklaring daarbij, omvat het jaarverslag andere informatie, die bestaat uit:

- het bestuursverslag;
- de overige gegevens.

Op grond van onderstaande werkzaamheden zijn wij van mening dat de andere informatie met de jaarrekening verenigbaar is en geen materiële afwijkingen bevat.

Baker Tilly (Netherlands) N.V. trading as Baker Tilly is a member of the global network of Baker Tilly International Ltd., the members of which are separate and independent legal entities.

Alle diensten worden verricht op basis van een overeenkomst van opdracht, gesloten met Baker Tilly (Netherlands) N.V., waarop van toepassing zijn de algemene voorwaarden, gedeponeerd bij de Kamer van Koophandel onder nr. 24425560. In deze voorwaarden is een beperking van aansprakelijkheid opgenomen.

Accountants

Wij hebben de andere informatie gelezen en hebben op basis van onze kennis en ons begrip, verkregen vanuit de controle of anderszins, overwogen of de andere informatie materiële afwijkingen bevat. Met onze werkzaamheden hebben wij voldaan aan de vereisten in de Nederlandse Standaard 720. Deze werkzaamheden hebben niet dezelfde diepgang als onze controlewerkzaamheden bij de jaarrekening.

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opstellen van de andere informatie, waaronder het bestuursverslag en de overige gegevens in overeenstemming met RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven.

C. Beschrijving van verantwoordelijkheden met betrekking tot de jaarrekening

Verantwoordelijkheden van het bestuur en de Raad van Toezicht voor de jaarrekening

Het bestuur is verantwoordelijk voor het opmaken en getrouw weergeven van de jaarrekening in overeenstemming met de in Nederland geldende RJ-Richtlijn 640 Organisaties zonder winststreven. In dit kader is het bestuur verantwoordelijk voor een zodanige interne beheersing die het bestuur noodzakelijk acht om het opmaken van de jaarrekening mogelijk te maken zonder afwijkingen van materieel belang als gevolg van fouten of fraude.

Bij het opmaken van de jaarrekening moet het bestuur afwegen of de Stichting in staat is om haar werkzaamheden in continuïteit voort te zetten. Op grond van genoemd verslaggevingsstelsel moet het bestuur de jaarrekening opmaken op basis van de continuïteitsveronderstelling, tenzij het bestuur het voornemen heeft om de stichting te liquideren of de bedrijfsactiviteiten te beëindigen of als beëindiging het enige realistische alternatief is.

Het bestuur moet gebeurtenissen en omstandigheden waardoor gerede twijfel zou kunnen bestaan of de stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten, toelichten in de jaarrekening.

De Raad van Toezicht is verantwoordelijk voor het uitoefenen van toezicht op het proces van financiële verslaggeving van de vennootschap.

Onze verantwoordelijkheden voor de controle van de jaarrekening

Onze verantwoordelijkheid is het zodanig plannen en uitvoeren van een controleopdracht dat wij daarmee voldoende en geschikte controle-informatie verkrijgen voor het door ons af te geven oordeel. Onze controle is uitgevoerd met een hoge mate maar geen absolute mate van zekerheid waardoor het mogelijk is dat wij tijdens onze controle niet alle materiële fouten en fraude ontdekken.

Afwijkingen kunnen ontstaan als gevolg van fraude of fouten en zijn materieel indien redelijkerwijs kan worden verwacht dat deze, afzonderlijk of gezamenlijk, van invloed kunnen zijn op de economische beslissingen die gebruikers op basis van deze jaarrekening nemen. De materialiteit beïnvloedt de aard, timing en omvang van onze controlewerkzaamheden en de evaluatie van het effect van onderkende afwijkingen op ons oordeel.

Wij hebben deze accountantscontrole professioneel kritisch uitgevoerd en hebben waar relevant professionele oordeelsvorming toegepast in overeenstemming met de Nederlandse controlestandaarden, ethische voorschriften en de onafhankelijkheidseisen.

Onze controle bestond onder andere uit:

- het identificeren en inschatten van de risico's dat de jaarrekening afwijkingen van materieel belang bevat als gevolg van fouten of fraude, het in reactie op deze risico's bepalen en uitvoeren van controlewerkzaamheden en het verkrijgen van controle-informatie die voldoende en geschikt is als basis voor ons oordeel. Bij fraude is het risico dat een afwijking van materieel belang niet

An independent member of Baker Tilly International

2/3

Accountants

- ontdekt wordt groter dan bij fouten. Bij fraude kan sprake zijn van samenspanning, valsheid in geschrifte, het opzettelijk nalaten transacties vast te leggen, het opzettelijk verkeerd voorstellen van zaken of het doorbreken van de interne beheersing;
- het verkrijgen van inzicht in de interne beheersing die relevant is voor de controle met als doel controlewerkzaamheden te selecteren die passend zijn in de omstandigheden. Deze werkzaamheden hebben niet als doel om een oordeel uit te spreken over de effectiviteit van de interne beheersing van de Stichting;
  - het evalueren van de geschiktheid van de gebruikte grondslagen voor financiële verslaggeving en het evalueren van de redelijkheid van schattingen door het bestuur en de toelichtingen die daarover in de jaarrekening staan;
  - het vaststellen dat de door het bestuur gehanteerde continuïteitsveronderstelling aanvaardbaar is. Tevens het op basis van de verkregen controle-informatie vaststellen of er gebeurtenissen en omstandigheden zijn waardoor gereede twijfel zou kunnen bestaan of de Stichting haar bedrijfsactiviteiten in continuïteit kan voortzetten. Als wij concluderen dat er een onzekerheid van materieel belang bestaat, zijn wij verplicht om aandacht in onze controleverklaring te vestigen op de relevante gerelateerde toelichtingen in de jaarrekening. Als de toelichtingen inadequaat zijn, moeten wij onze verklaring aanpassen. Onze conclusies zijn gebaseerd op de controle-informatie die verkregen is tot de datum van onze controleverklaring. Toekomstige gebeurtenissen of omstandigheden kunnen er echter toe leiden dat een Stichting haar continuïteit niet langer kan handhaven;
  - het evalueren van de presentatie, structuur en inhoud van de jaarrekening en de daarin opgenomen toelichtingen; en
  - het evalueren of de jaarrekening een getrouw beeld geeft van de onderliggende transacties en gebeurtenissen.

Wij communiceren met de Raad van Toezicht onder andere over de geplande reikwijdte en timing van de controle en over de significante bevindingen die uit onze controle naar voren zijn gekomen, waaronder eventuele significante tekortkomingen in de interne beheersing.

Wij bevestigen aan de Raad van Toezicht dat wij de relevante ethische voorschriften over onafhankelijkheid hebben nageleefd. Wij communiceren ook met de Raad van Toezicht over alle relaties en andere zaken die redelijkerwijs onze onafhankelijkheid kunnen beïnvloeden en over de daarmee verband houdende maatregelen om onze onafhankelijkheid te waarborgen.

Amsterdam, 28 februari 2019

Baker Tilly (Netherlands) N.V.

was getekend

H.R. Dikkeboom RA
Partner Audit

STAAT VAN BATEN EN LASTEN

(afgerond op hele euro's)

	Begroting 2019
Baten	
Instellingsubsidie van de overheid	314.000
Projectsubsidie	
Bijdragen van aangeslotenen	226.900
Bijdragen van Collecteplaninstellingen	38.000
Inkomsten beoordelingen	1.583.700
Overige inkomsten	5.000
Voorziening debiteuren	
Totaal baten	2.167.600
Lasten	
Personeelskosten	1.558.600
Huisvestingskosten	156.300
Bureau en organisatiekosten	211.800
Specifieke kosten en activiteiten	240.900
Onvoorzien	
Totaal lasten	2.167.600
Saldo van baten en lasten	0

